

૭૮૬

કમેટીના મૌલાના.

Reg No 228

ઉદ્ધ ઉપનયી ગુજરાતીમા જપાવી પ્રગટ કરનાર,

મહંમદ ખુળ.

અહીંદર.

નૂરે-ઈસ્લામ-મુઈગિની પોળા-અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૧ લી.

-પ્રત ૧૦૦૦-

-સને ૧૯૨૪.-

હિજરી ૧૩૪૨.

કિમત -
ચાર આના

આફ્રિકા ખાતે
-૬ પેન્સ

૧) આ ચાપડી "અમદાવાદ ફાઇન આર્ટ" પ્રિ પ્રમમા ૧૯૨૪

મુલેમાન દલાલીમે છા'ય જુમામજ્જા મામે,

અમદાવાદ.

૧૧૫૦૧

વાંચો જાહેર ખબર વાંચો

ઈસ્લામની બેહતરી આહનાર, સુચ્યાઈનો મદદગાર,
ધાર્મિક નમ્રતાથી અને ચાખવટથી આર્યધર્મનું ખંડન કરનાર,
મુસલમાન લાઇયોને મઝહબી, સંસારિક, ઈદમી, અખલાકી
શિક્ષણ અત્યંત સાદી ભાષામાં આપનાર અતિષય દિલપસંદ,
મોજીલા અને ભાષાની ખૂબી ધરાવનાર **વાંચક**
વર્ગના મૈનને રંગત પેમાડવા રજા કરનાર ગુજરાતી **અક્ષરો**
સાથે ઉર્દુ અને ગુજરાતી ભાષા **અમદાવાદ**

નૂરે-ઈસ્લામ

માસિક દરેક ઈસ્લામી મહીનાના પહેલા અઠવાડિયામાં
પ્રગટ થાય છે. ઈસ્લામની દાઝ હૈયે ધરાવનારા દરેક મુસ-
લમાને તરતજ આહક થઈ ઈસ્લામી માસિકને મદદ આપવા
સાથે સવાબે દારેન હાંસિલ કરવો જોઈયે.

કાગળ, છપાઈ અતિ સુંદર ટાઈટલ પેજ પણ અતિ
મનોહર અને ભપકાદાર છે.

લવાજમ એક વર્ષ માટે.

હિંદમાં રૂ. ૩-૮-૦ હિંદ બહાર રૂ. ૪-૦-૦ નમુનો રૂ. ૦-૫-૦

મોહમદખુબ નકશખંદી.

“ નુરે ઈસ્લામ ” ઓફીસ-સુધિરાની પોલ.

અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજગતી કાપીગઝિટ ભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૬૦૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડા. ૨૨૧. જો (૧૧૧)

વિષય ૬૬૬૮ : ૬

૪૩૬૮:૬

૭૮૬

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

બિસમિલ્લા હિર રહમાનિર રહીમ,
નહમદોહુ વ તુસદ્દલી અલા રસુલે હીલ કરીમ.

કમેટીના મૌલાના.

પહેલો બાબ.

દીબાચો.

ઝમીને ચમન ગુલ ખિલાતી હે ક્યા ક્યા,
બદલતા હે રંગ આસમાં ક્યસે ક્યસે.

જેમ જેમ જમાનો બદલતો જાય છે. તેમ તેમ માણસ પણ
રંગ બદલતો જાય છે. એની પ્રકૃતિ, ખાવા પીવાની અને પહેરવાની
નિત્ય નવીન ચીજો શોધે છે. એટલુંજ નહિ, પણ તેના હાથે
મઝહબો પણ બચી શક્યા નથી. ધાર્મિક વિદ્યા જ્ઞાન પૂરતું મેળવ્યા
પછી જો કદી અભિમાનમાં આવી ગયા તો બસ દવે તે છે અને
મઝહબ છે. એજ કારણે આજે દરેક ધર્મમાં હજારો નવા નવા પંથ
જોવામાં આવે છે. જે અસહી ધર્મથી ખીલકુલ છેટા પડી ગયા છે.
ઈસલામનેજ જુઓ તો તેમાં દરેક પંથવાળા એકજ કુરાન પાકની
સામે માથું નમાવનારા છે. પરંતુ જેને જુઓ તે ખીજથી તદ્દન જુદો

દેખાય છે. દરેક પોતાની દોઢ ચોખ્ખાની ખીચડી બુદ્ધિજી રાંધી રહ્યા છે. આ વખતે મજહબ જેવી પ્યારી ચીજના માણસ જાતિના હાથે જેવા ખરાબ દાલ થયા છે. તમે દરેકે જાણી લીધા છે. અમેા અમુક ખેત્રમાં અમારી નોંવેલના હીરો (Hero) મીસ્ટર વડીની લાઈ-કર્થી વાંચકોને જણાવીશું કે માલાના શબ્દની આ જમાનામાં કેવી હાંસી ઉડાવવામાં આવી છે.

બાબ બીજો.

વિદ્યા-જ્ઞાન.

વડીદ જયનગરના રહેવાસી એક પૈસાદાર ખાનદાની માણસનો છોકરો હતો જે અનિશય લાડ પ્યારમાં ઉછરેલો હતો ને તે અંગ્રેજી સ્કુલમાં ભણતો હતો. પૈસાદાર તાલેવાનના દીકરા જેવા કે રાત દિવસ જોઈએ છીએ કે તેઓ ભણુવા ગણુવામાં મહેનત કરવાને બદલે ખેલ કુદમાં વધારે ભાગ લેવાના ટેવીલા હોય છે. વડીદ પણ પહેલા નંબરમાં ખેલાડી હતો. તેની ખોપરીના બેજમાં. દોલતમંદાને અમીરી પ્રવેશ કરી ગઈ હતી તે વિદ્યાગ્રાનને નકામી વ્યર્થ સમજતો હતો. આઠ આઠ દીવસ સુધી સ્કુલમાં જતો નહોતો. દરેક મહીને એક એ રૂપીઆ સુધી દંડના પણ આપ્યા કરતો. પરંતુ જેને એક એક હોંકી અને કુટખોલના મેચમાં દશવીશ રૂપીઆ ખરચવા કાંઈ પણ હિસાબમાંજ ન હોય તેને માટે ગેરહાજરીના દંડની શી પરવા હોય. મતલબ કે લાંબી મુદ્દત સુધી તેનો દાલ એવોજ રહ્યો. જેના ધણા ધાર દોરત હોય ત્યાં પછી વળી ચોપડીઓ કાણુ વાંચે, કેમકે ભાઈબંધા-માંથી એને કુરસદ મળતી નહોતી. પરિણામ એ આવ્યું કે ઇન્ડ્રેસ તો દુર રહ્યું પણ મિડલ સુધી પણ પહોંચી શક્યો નહિં છેવટે ચાકોને તેના માથાપે સ્કુલમાંથી ઉઠાવી લીધો. હવે વડીદની ઉમર પણ આ

વખતે ૨૨ વરસની થઈ હતી. પરણી ચુક્યો હતો અને ઈર્શ્ય કૃપાએ
ખે બચ્ચાં પણ થઈ ગયાં હતાં એટલે હવે આવા માણસથી વિદ્યા-
જ્ઞાનની આશાજ શી રખાય.

બાળ ત્રીજે.

ખરાબી.

માબાપના મરણ પછી વલીદ તમામ જાએદાદનો સ્વતંત્ર માલિક
ખની ગયો. એટલે હવે બાકી રહ્યું નહિ. મોજમજ હિવા લાગી,
ખોતલો ખુબ ખાલી થવા લાગી ભાઈબંધ દોસ્તોની મંડળી વહાણેથી
રાતના અગીઆર વાગ્યા સુધી કાયમ રહેતી. ગંજીફા, શતરંજ, પાસાં,
અને ચોસરમાં વખત પુરો થતો હતો. સાત આઠ વરસ સુધી એવીજ
ગફલતની નિદ્રામાં ગુજર્યા પછી લેણદારો તરફની ઉધરાણીઓ થવા
લાગી વ્યાજ ચક્રવૃદ્ધી હતો અને હવે ફરીઆદીઓ થવા લાગી. એક
પછી એક હુકમનામાઓ થયા. એક ગામને હરાજ કર્યું પછી બીજાને
પછી ત્રીજા ગામના હરાજનો વારો આવ્યો. પરંતુ વાહરે શાબાશ ?
વલીદ ! કે એણે પાસું પણ ફેરવ્યું નહિ. ભાઈબંધોએ જોયું કે હવે
પુંજ ખલાસ છે એટલે એક પછી એક ખસવા મંડ્યા. જ્યારે કુલ
જાએદાદ ચક્રવૃદ્ધી વ્યાજને ભેટ ચઢી ગઈ એટલે રહેવાનું ઘર પણ
હરાજ થયું. હવે વલીદની આંખ ઉઘડી ગઈ એટલે શું જૂએ છે કે;
કોઈ કાંઈ પુછનાર પણ નથી રહ્યો. જે ભાઈબંધો કાલ સુધી દોસ્ત
હતા અને દેખ્યા વગર ખેએન થતા હતા તે હવે આંખો પણ મેળવતા
નથી. તે વલીદ વિચારમાં તે વિચારમાં કલાકો સુધી ગરક થઈ
જતો અને ખ્યાલ કરતો કે કાલે શું હતું અને આજે શું થઈ ગયું
છે. સત્ય છે કે—“ ખાઓ પીઓ પરંતુ વ્યર્થ ખરચ ન કરો કેમકે
ખુદાતઆલા—વ્યર્થ ખર્ચ કરનારને પસંદ કરતો નથી.” (કુરાન)

બાબ ચોથો.

નોકરી.

વલીદને આની હાલતમાં કેટલાક મહીના વીતી ગયા છેવટે તેણે પોતાની વહાલી સ્ત્રીની સલાહથી નોકરી સ્વીકારી ખાનદાની માણસ હોવાને લીધે જીલ્લાના ઓફીસરોએ એની જલદી કદર કરી લીધી. હવે તેની ઉંમર ૩૫ વરસની હોવા છતાં તેની સાથે ખાસ ગિર્યાયત કરવામાં આવી એટલે ૨૫ રૂપિયા માસિક પગારમાં કાયમ જગ્યા આપી દીધી વલીદ પોતાની મુસ્તી અને ગફલતને પુરતો બદલો પામ્યા પછી હવે ચાલાક બન્યો હતો. સત્ય છે કે માણસ કાંઈ ગુમાવ્યા પછી શીખે છે. એટલે હવે તે દિલથી ઘણી મહેનત કરતો અને મંત્રોગકારક નોકરી બળવતો હતો એજ કારણથી પગાર વધતો ગયો અને અમુક મુદ્દતમાં હવે સો રૂપિયા માસિક મળવા લાગ્યા. એ તેના પોતાના ઘર ખર્ચને માટે હવે બસ થતા હતા.

બાબ પાંચમો.

નોનકોઓપ્રેશન.

વલીદને સો રૂપિયા માસિકના થયાની થોડીક મુદ્દત ગુજરી ગઈ હતી કે એટલામાં મી. ગાંધીની વિનાશક આંધી ચારે બાજુ ભેર શેરથી ચાલવા લાગી. એરાગેગ નશ્વરેરા મૌલાના બનીને સ્ટેજ ઉપર નાચવા લાગ્યા. અસહકારની જાલમાં બચારા ભોળા માણસોને દસાવવા શરૂ કર્યા. તેમાં અસહકાર ન કરનારને કાફિર અને મુરત્તફ અને જાણે બીજું શું ને શું કહેવામાં આવ્યું. વળી જે નગરના જમીયતુલ કિલ્લાના જલસામાં વલીદ પણ કમનસીબીના લીધે પહોંચી ગયા. ત્યાં મૌલાના કબીર કોટપાલુન પહેરીને લેકચર ફરમાવી રહ્યા.

હતા. તે ગવર્નમેન્ટની નોકરી છોડવા બાબતનું હતું. એટલે મી. વલીદના દિલપર પણ એટલી બધી અસર થઈ ગઈ કે ત્યાંજ ચાલુ લેકચરમાંજ તેમણે પોતાની નોકરી મુકી દેવાનું નાહર કરી દીધું. અને વાલેન્ટીઅરોની યાદીમાં નામ લખાવીને નૉનકાઓપરેશનની હિલચાલમાં જોશબેર શામેલ થઈ ગયા.

બાબ છઠો.

મૌલાનાની ડીગરી (સરટીફિકેટ.)

મી. વલીદ તો નોકરીના સાંચામાં ખેંચાઈને મહેનત કરવાના ટેવીલા બન્યા હતા. એટલે અહીં પણ મહેનત કરવા લાગ્યા એટલે પછી બદલો મળ્યા વગર રહ્યો નહિ. જેવી રીતે નોકરને સાફ કામ કર્યા બદલ મનઆમ મળે છે તેવીજ રીતે નૉનકાઓપરેશન કમેટી તરફથી સાફ કામ કરનારને મૌલાનાનું ઉપનામ ખિતાબ આપવામાં આવે છે. કેમકે અહીં તો કુરાન, હદીસ અને ક્રિકાહનું જ્ઞાન મેળવવાની મહેનતથી તો દુરજ રહેવું પડે છે. જેઓ ઉરદુ પણ સારી રીતે વાંચી શકતા નથી. પરંતુ જો કદી તે નૉનકાઓપરેશનનો સારી પેઠે જાણકાર હોય અને ગડબડ સટર પટર સ્ટેજ પર ઉભો થઈને આડીઅવળી હાંકી જાણતા હોય તો તે મૌલાના થઈ જાય છે. વળી જો કદી નસીબ જોગે ગવર્નમેન્ટે સ્ટેજ પર તેની નોટીસ લઈને જેલખાનાની જરા હવા ખરાવી એટલે તો બસ તે ડબલ સ્ટ્રસ્ટર થએલો ખાસો મૌલાના છે. એવાને જો કોઈ મૌલાના ન કહે તો લાઇબલ કેસ કરવા લાયક ગણાય છે. અને વળી જો ૧૭ વરસ સુધી જેલમાંજ રહી જાય તો પછી તે શેખુજહિન્દને લાયક ગણાય છે. છેવટે વલીદને પણ તેની મહેનતનો બદલો મળીજ ગયો. અને અમુક દિવસમાં મૌલાનાના ઉપનામથી ઓળખાવવા લાગ્યા. હવે શું હતું મૌલાના વલીદ પણ સ્ટેજ પર આવીને હાજર સબજનોને પોતાની વાણી વચ્ચેનાં લાલ

આપવા લાગ્યા. હવે જ્યાં જુઓ ત્યાં મૌલાના વલીદનું જોર શોર કાને પડવા લાગ્યું જમીયતુલ ઉલમાની યાદી કે જેમાં પાચસો ઉલમાઓની સંખ્યા છે. તેમાં અમારા નોંવેલનો હીરો વલીદ પશુ ખીરા-જેલા મવજુદ છે. ઠેકાણે ઠેકાણેથી ટેલીગ્રાફ આવતા જાય છે કે જમીયતુલ ઉલમાના જલસામાં તશરીફ લાવો. અને પ્રોગ્રામમાં લખેલું હોય છે કે રાત્રે ૮ વાગ્યાથી ૯ વાગ્યા સુધી મૌલાના વલીદનું લેક્ચર થશે. ” મૌલાના વલીદ છે કે હવે કુલ્યા કુલ્યા કરે છે કેમકે તે તો પોતાના મનમાં સારી રીતે જાણે છે કે મૌલાના જેવો ખિતાબ કે જે વિદ્યાસાન પ્રાપ્ત કરવામાં જનતોડ મહેનત કર્યા પછી નસીબજોગે મળી શકે તે આજે તદ્દન અસાનતા હોવા છતાં મળી આવ્યો છે.

બાળ સાતમો.

મૌલાના વલીદની મોલવી મોહમદ હકીમ સાહેબ સાથે મુલાકાત.

તા. ૨૨ મી રજબના દીવસે તિલકપુરમાં જમીયતુલ ઉલમાનો બન્ધ જલસો થનાર છે. અમુક મહીના પહેલાંથીજ તૈયારીઓ થવા માંડી છે. તિલકપુરની ઇસ્લામીયા હાઈસ્કુલના વંડામાં મંડપ નાખવામાં આવ્યો છે. દરવાજ ઉપર ટીકીટ ઓફીસ રાખવામાં આવી છે. જ્યાં તા. ૨૨ ના વહાણમાં ટીકીટો વેચાતી મળશે, જે માણસ ટીકીટ નહિ ખરીદે તે જલસામાં જવાથી બેનસીબ રહેશે. ગરીબ વર્ગમાં માણસોને પિંડાલની ટીકીટ ઓફીસ એક ચંડાલનું મકાન દેખાય છે કેમકે આ ચંડાલ ટીકીટ માસ્ટર દરવાજ ઉપર ઉભો ન હોત તો તેઓ પણ જલસામાં ભાગ લઈ શકતા. રજબની તા. ૧૮ ના વહાણમાં ૭ વાગે ઘરમાં વિશાળ તડકામાં ખુદી જગ્યાએ મૌલાના પથારી પર સુતા છે. મીડી નિદ્રામાં બે જાન છે. એટલામાં તારવાળા સીપાઈએ દરવાજ ઉપર આવીને બુમ પાડી. તરતજ જલદી ઉઠીને જેમ તેમ

ખણીની બે ચાર છોળો મોઢાપર મારી હાથ પગ સાફ કરી બહાર આવ્યા.

સીપાઈ—જનાબ ! જવાબી ટેલીગ્રાફ લઈને ઘણીવાર થઈ હું ઉભો છું.

મૈલાના વલીદ—માફ કરજો હું મારા દરરોજનો વજીરો પહોંતો હતો. લાવો ? ક્યાંતો તાર છે.

સીપાઈ—હો ! રસીદના કાગળપર દસ્કત કરો.

મૈલાના વલીદ તાર લઈને ખોલ્યો. તો તે તિલકપુરની નૌન-કોપરેશન કમીટીના સેક્રેટરી તરફથી હતો. તેમાં લખેલું હતું કે:—
“આપનું નામ પ્રોગ્રામમાં છે. માટે તા. ૨૨ મી વહાણની ગાડીમાં જરૂર જરૂર તશરીફ લાવશો, ફર્ટિકલાસનું બાફું તાર મારફતે હાજર છે.

મૈલાના વલીદ તો મોહું ફાડીને રાહ જોતા બેઠા હતા તે તરતજ તાર કની દીધો કે હું તા. ૨૨ નાં વહાણમાં તિલકપુર પહોંચીશ રેશનથી પિંડાલ સુધી ગાડીનો બંદોબસ્ત કરશો. અને બીજો કાગળ પોતાના માસીના દીકરા મૈલાના મોહમદ હશીઝ સાહેબને લખી મોકલ્યો કે હું જમીયતુલ ઉલમાના જલસામાં શામેલ થવાના કારણે તિલકપુર આવું છું. આપને મેં ન્હાનપણમાં જોયા હતા. પછીથી દુન્યાવી રોકાણના લીધે આપ સાથે મળી શક્યો નથી તે હવે એક પંથ બે કાજની કહેવન પ્રમાણે જલસામાં ભાગ લેવા અને આપની મુલાકાત કરવા હાજર થાઉં છું.

વસ્સલામ.

હી. મૈલાના વલીદ, રાજનગર.

તા. ૨૧ રજબની સાંજે મૈલાના વલીદ પોતાના મુસાફરીનો સામાન તૈયાર કરી લીધો. નવું સૂટ શરીરે ધારણ કર્યું. દાઢીને એવી રીતે અસ્તરેથી દાખીને સાફ કરીકે મોઢાપર ખીલ પણ ખાકી રહ્યા નહિ. માથે મુકવાને માટે નવી શીવેલી ગાંધી કેપ કાઢી. અને તા. ૨૨ મી રજબના વહાણમાં તિલકપુર રવાને થયા. તિલકપુર પહોંચીને ગાડીમાં સવાર થઈ પહેલાંજ મોલવી મોહમદ હશીઝ સાહેબના મકાન ઉપર જઈ બિરાજ્યા સલામ અલેક પછી વાતચીત શરૂ થઈ.

મૌલાના વલીદ—કહે ભાઈ ! આપ શું કરો છો ? મેં સાર્વજન્યું છે કે દીની મઝહબી વિદ્યાગ્ઝાન આપે પુરતી રીતે હાસલ કર્યું છે. તે ઘણી ખુશીની વાન છે.

મૌલવી સાહેબ—ભાઈ ! એતો તમારો નેક ખિયાલ છે હું હજી વિદ્યાર્થી છું. દીની મઝહબી વિદ્યાગ્ઝાન કિનારા વગરના દરિયારૂપ છે: પુરા બાર વરસ તફસીર ફિકહ અને હદીસનું શિક્ષણ લેતો રહ્યો અને હમણાં પણ તેજ પ્રમાણે જાતી છે છતાં હું હમણાં પોતાને પ્રાથમિક વિદ્યાર્થીજ માનું છું.

મૌલાના વલીદ—ખુબ !! ત્યારે તો હું તમારા કરતાં બહુ સારો રહ્યો છું. કે ન બળ્યા ન ગણ્યા અને આખી ઉમર મઝા હિઝવી વળી ખુદાના ફઝલો કરમથી ચારે બાજુ આખી દુનિયામાં મૌલાના મૌલાના થઈ રહ્યો છું. આજે પણ આપના શહેરમાં જમીયતુલ ઉલમાના જલસામાં આવ્યો છું કાલે વહાણમાં ૧૦ વાગે માઈ લેકચર થશે.

મૌલવી સાહેબ—હા ભાઈ. એમ તો જેને તેને મૌલાના કહેવા માંડો. આ સમયે મૌલાના શબ્દ આટલો બધો સસ્તો થઈ ગયો છે કે તમામ લીડરો અંગ્રેજી જાણનારાઓ કે જેને અરબી સાથે કાંઈ પણ સંબંધ નથી. અને દીની વિદ્યાગ્ઝાનથી તદ્દન અજાણ હોવા છતાં પેપરોમાં, જહરખબરોમાં મૌલાના છપાઈ રહ્યા છે. તમામ વકીલોના ઉપનામ મૌલવી સાહેબ છે એટલાજ કારણે એમ કહેવામાં આવે છે કે જમીયતુલ ઉલમાના ફલાણા જલસામાં પાંચસો મૌલાના ભેગા થયા હતા પણ મારી સમજ મુજબ એવા મૌલાનાઓની ગણતરી કરવામાં આવે તો પાંચસો મુકીને હજારો મળી શકે છે. સત્ય તો એ છે કે એવા લોકો મૌલાના જેવા મુબારક નામની આબરૂ પર પાણી ફેરવે છે. કેમકે આવા ઉપનામના લાયક તો તેજ મહાન પુરૂષો છે કે જેઓ ફિકહ, હદીસ અને કલામુલ્લાહ શરીફને સારી પેઠે સમજી શકે છે અને તેમાંથી શરીઅતના મસઅલા કાઢી શકે છે.

મૌલાના વલીદ—વાહજી વાહ !! આ તમે શું કહ્યું ? તમે

શાથી જાણ્યું કે હું મસઅલા નથી કાઢી શકતો. કુરાન, હદીસ, અને ફિકહ તો શીકા પડી ગયા અને જુના થઈ ગયા છે. હવે તો ગાંધી કમીટીના હુકમો પરથી મસઅલા કાઢી લઉં છું. આજ સુધી ઓછામાં ઓછા સો સવાસો ફતવા હું લખી ચુક્યો છું. અગર તમને મારી વાતની ખાત્રી ન હોય તો (ઝટ લઈને-તરતજ પોતાની પાટલુનના ખીસામાંથી એક નોટપુક કાઢીને) લો ! આ અઢી ડોઝી (૫૦) મસઅલાતો હમણાં તમને સંભળાવી શકું છું.

નાંતરોઓપરેશન કમીટીના ઉલમાઓ આ નીચે લખેલા મસઅલાઓની બાબતમાં શું ફરમાવે છે.

સવાલ—(૧) શું મુશરિકને રાજી કરવાથી ખુદા રાજી થાય છે ? (૨) અને મુશરિકની જયનો પોકાર કરવો કેવો છે ?

જવાબ—હા. મેશક કમીટીના મજહબમાં મુશરિકને રાજી કરવું ખુદાને રાજી કરવાની બરાબર છે, અને જયના પોકાર કરવામાં કાંઈએ વાંધો નથી. મૌલાના શવકતઅલી ફરમાવે છે કે—“ જપાની જય પુકારનેસે કુચ્છ નહીં હોતા બલકે અગર તુમ હિંદુ બાઈયું કો રાજી કરોગે તો ખુદાકો રાજી કરોગે. (મદીના અખબાર બિજનોર બાબત તા. ૨૯ રખીઉસસાની મુતાબિક તા. ૨૧ જાનેવારી સને ૧૯૨૦ તકરીર મૌલાના શવકતઅલી જુમ્મામસ્જીદ દિલ્હી) વફીના અલગાંધી અઆલમો (અને અમારામાં સૌથી વધારે જાણનાર ગાંધી છે) લી. અમે છીએ મૌલાના મીસ્ટર વલીદ.

(૩) શું ખુદાની રસ્સી મજબુત પકડવાથી દીનનું જતું રહેલું શક્ય છે ?

જવાબ—હા ! શક્ય છે. મૌલાના શવકતઅલી ફરમાવે છે—“ બાઈઓ ખુદાકી રસ્સી મજબુત પકડો. અગર હમ ઉસકી રસ્સી મજબુત પકડેગે તો ચાહે દીન હમારે હાથસે જાતા રહે મગર હમકો દુનિયા જુર મીલેગી. (તકરીર મૌલાના શવકતઅલી મદીના અખ-

બાર બિજનોર તા. ૨૧ જાનવારી સને ૧૯૨૦) વરીના અલગાંધી અઆલમો. રાકીમ હમ હેં મીસ્ટર મૌલાના વલીદ.

(૪, ૫, ૬.) સવાલ—દીની કામોમાં મુશરિકના પછાડી ચાલવું (તેના પાછલ પાછલ ચાલવું) અને કુરાન, હદીસમાં ગુજરેલી તમામ ઉમ્મરને ખુતપરસ્તીપર કુરબાન કરી દેવી કેવી છે? અને એવા મુશરિકને પોતાનો રાહનુમા (પેશવા) બનાવવું કેવું છે?

જવાબ—મુશરિકના પાછળ ચાલવું એટલે મુશરિકની ચાલે ચાલવું અને કુરાન, હદીસમાં ગુજરેલી ઉમ્મર ખુતપરસ્તી (મુર્તિપુજા) પર કુરબાન કરવામાં કમીડી આગળ કાંઈ પણ વાંધો નથી. ખુદ મૌલાના અબ્દુલબારીએ કુરબાન કરી છે. અને રાહનુમા બનાવવું તો આ કમીડીમાં સુન્નતે નખવીયહ છે. મૌલાના અબ્દુલબારી સાહેબ ફરમાવે છે કે “ફકીર નૌનકાપરેશનના મસઅલામાં બિલકુલ પસેરવ (ચાલે ચાલનાર) ગાંધી સાહેબકા હે કિન્કો અપના રાહનુમા બના લીયા હે જો વોહ કહેતે હેં વોહી માનતા હું, મેરા હાલ તો સરે-દસ્ત ઈસ શરૂએ કે મુવાફિક હે-ઉમરે કે બઆયાતો અહાદીસ ગુઝસ્ત રહતી વ નિસારે ખુત પરસ્તી કર દી. (મારી જે ઉમ્મર-કુરાન અને હદીસોમાં ગુજરી છે તે હવે ખુતપરસ્તી મુર્તિપુજાપર નિસાર કુરબાન કરી દીધી) બવકત હિજરતે હુજુર સરકારે દો આલમ સલલલાહે અલય હે વસલ્લમને એક રાહનુમા બના લીયા થા. જેર મુસ્લિમ મુશરિક થા. ઈસવકત મેને બી સુન્નતે નખવીયહ કી ઈતિબાઅ કીહે. જખ તક થેદ રાહ નય નહો ઉસીકી પયરવી મુનાસિખ હે (મહાત્મા ગાંધીકા ક્યેસલા મતખુઆ મતખએ દિલ્લી પ્રિન્ટીંગ વર્ક્સ સફા. ૧૬) વરીના અલગાંધી અઆલમ લી. અમો છીએ. મીસ્ટર મૌલાના વલીદ.

(૭) સવાલ—ગાયતી કુરબાની જે ઈસલામી શિઆરમાંથી છે. તે હિંદુઓને રાજ કરવાની ખાતર મુકી દેવી જોઈએ?

જવાબ—જરૂર મુકી દેવી જોઈએ. કેમકે હજરત ગાંધીનો હુકમ છે. જેમકે “રિસાલા તરકે ગાઉકુશી મતખુઆ મતખએ દિલ્લી

મિન્ટીંગ વર્કસમાં લખેલું છે. હિંદુ હમારે પડોસી હય ઓર ગાઉ કુશીસે ઉનકી દિલ આઝારી હોતી હય. લિલાઝા હમ ગાયકી કુરખાની ન કરે.” અને આ મસઅલો તો તમામ મૌલાનાઓનો ચેકસ નક્કી કરેલો છે, કે જેમાં કોઈ પણ વાંધો છેજ નહિ. અને હમણું પણ કોઈ પણ માણસ ગાયનો ગોસ્ત ખાય તે કમીનો (નિય) છે એનું ગોસ્ત નોનકોપરેશન કમીટીની આગળ સુવરના ગોસ્ત તુલ્ય છે. મૌલાના અબ્દુલ ખારી સાહેબ પણ તેને મુરદાર કહી ચુક્યા છે. અને કુરખાની કરવા પર જક કરનારને કાફિર કહે છે. વશીના અલ ગાંધી અઆલમ લી. અમો છીએ મીસ્ટર મૌલાના વહીદ.

(૮) સવાલ—શું મુસલમાનોએ ગૌરક્ષાનો પ્રચાર કરવો જોઈએ.

જવાબ—જરૂર ! જરૂર ??? મૌલાના સૈયદ ગુલામ હૈદર અન્જુમ મુખામ્મિલા ફરમાવે છે “ અય મુસલમાં ગાયકી રક્ષાકા અય પ્રચાર કર, દિલ અગર રખતા હૈ તો હુર છવકા ઉપકાર કર. (અવધ અખબાર લખનો ખાખત તા. ૮ સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૨૦) વશીના અલગાંધી અઆલમ.

સવાલ—(૯) મુસ્લિમના દિલને પાક (૧૦) તેના પગને પાક કરવા વાલો, (૧૧) એને ઝીમરતખત, (૧૨) ઝીઠ્ઠજત, ૧૩ હઝરત, (૧૪) મસીહા, (૧૫) હાકિમે દિલ્હા, (૧૬) રહમતે દાવર (૧૭) ખિઝર, (૧૮) હામી વ. યાવર વીગેરે વીગેરે કહેવું કેવું છે ?

જવાબ—એ બધું કમીટીવાળાઓનો દીન છે. બરેલી કોંગ્રેસ કમીટી અને ખિલાફત કમીટીના મૌલાનાઓએ અને બરેલીની અન્જુમને ઈસ્લામીયાના કાર્યવાહકોએ પોતે આવા બધા વચનો ગાંધી મહાત્માને માટે કહ્યા છે “ ખુદાકા શુક્ર હૈ, કે તા. ૧૬ અક્ટોબર સને ૧૯૨૦ કે હમારે મુલક કે લીડર હમારે શહેરકી ખાક પાક કરનેકે લીયે આ રહે હય. જીન મહાત્માને સાલહા સાલસે હમારે વતન કે લીએ કુરખાની, વ ખિદમાતકી હય, હમીદ હય કે ઉનકા ઇસ્તિકબાલ ઉનકે મરતખે વ ઈજ્જતકે સુવાશિક હોગા. (જહૈર ખખર હેડીંગ મહાત્મા

ગાંધી કી આમદ મનયુઆ કિશોર પ્રેસ) અને સિપાસનામા મનયુઆ પંનખી ગેઝેટ પ્રેસ બરેલીમાં છે.

ચલ ફપરે કવોમ હજરતે ગાંધી કો દેખ આએં,
 જ્નેશો ખરોશ કવોમકી આંધીકો દેખ આએં,
 ફએએ કદમસે જીનકે બરેલી બની ફુલ્લન,
 યક યક ગલીહે રશકે ખિયાબાને નસતરન.
 હરએક મકાં કુસુરે બિલશતી પે તઆના ઝન,
 હરએક બાગ રશકે સદ ગુલશને અદન.
 ઈક મુખ્તસર સા શહેરથા ગુલઝાર હો ગયા,
 સજકે તિખર કે મતલએ અનવાર હો ગયા.
 એક ધુમ મય ગર્મકે મસીહા વોહ આ ગએ,
 કરતે હંય દર્દકા જે મદાવા વોહ આ ગએ.
 ઇકલીમે દિલપે કવોમકે હાકિમ ચેલી તો હેં,
 હાકિમ ન કયું હેં કવોમકે ખાદિમ ચેલી તો હેં.
 ડરતે હેં ઈક ખુદાસે કુછ અયસે દિલેર હેં,
 મુસ્તગની અઝ સના હેં સિતાયશસે સયેર હેં.
 તઆરીફ ઈનકી કરસકે કોઈ ચેહ નાદુસ્ત,
 ખામોશી અઝ સનાએ તુહદે સનાએ તુસ્ત.
 બખશા હેં આજ ફએઝ લિકાએ અજબ સોર,
 જઝબાત હુખ્મે કવોમકા અખ દિલમેં હે વોઘુર.
 શવકતઅલી, મોહમદઅલી, બીનો સાથ હેં,
 હે કવોમ જુસ્મ આપ દમાગ આર ચેહ સાથ હેં.
 રહતી હેં લખપે જિલ્લતે કવમીસે આહ સર્દ,
 કમ્મે શિકરતા હાલ કા હે પાક દિલમેં દર્દ.
 મુરદાથી કવોમ આપને કિસકો જલા દીયા,
 હમ સખકો આ બે ચશમએ દેયવાં પિલા દીયા.
 હમ સખકી ખાતિર આપને કયા કયા તહીં કીયા,

હય હર જીયાં યે આપકા જિક અય મહાત્મા,
 હમ બે કસોકે હામીયો યાવર બને હેં આપ,
 ગુમ કરદહ રાહ કવોમકે રહબર બને હેં આપ.
 ઇસ હાલ પુર મલાલમેં લીડર બને હેં આપ,
 ભારત કે હકમેં રહમતે દાવર બને હેં આપ.
 લેકીન થેહી કરેગે મવાનેઅ હોં ગો હબર,
 હમપર ફિદાહેં આપતો હમબી હેં જાં નિસાર.
 હે મુંહમેં ઈકે જીયાન હમારે નહીં હેં દો,
 હાજિર હેં જાનો માલસે હમ અબ જો હુકમ હો.
 અપને ફિદાઈયુંકા કબી ઇમ્નિહાં તો લો,
 અબ જીંદગીસે તંગ હેં લિલાહ કુછ કરો.

વફીના અલગાંધી અઆલમ.

(૧૮) સવાલ—શું ગંગા, જમનાની જમીનને મુકદ્દસ કહેવું જોઈએ ?

જવાબ—ખેશક દીને કમીટીમાં એની બરાબર કોઈ પણ બીજી જમીન નથી. મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદ ફરમાવે છે, “કાશીશ એર લગાઈ સિરફ અમાકિને મુકદ્દસા એર ખિલાફત કે લીએ નહીં હે. બલકે હિંદુસ્થાન કો હુકમતે ખુદ ઇમ્તિયારી દિલાને કે લીએ હે. અગર ખિલાફતકા ખાતિર ખ્વાહ ફેસલાબી હો જાએ તાહમ હમારી જીહો જહદ જરી રહેગી ઉસવકત તક કે હમ ગંગા એર જમનાકી મુકદ્દસ જમીન કો આઝાદ ન કરા લે.” (અખબાર “જમીનદાર” વીકલી અને તાજ જબલપૂર) વફીના અલગાંધી અઆલમ.

(૨૦) સવાલ—મુશરિકને નખી હોવાની શકિત ધરાવતો (૨૧) અને અલ્લાહને મોકલેલો નરજતીમાં કહેવું કેવું છે ?

જવાબ—દીને કમીટીમાં બન્ને વાતો ઠીક છે. મૌલાના જફર મુહમ્મદ પોતે રિફાહેઆમ લખનઉના જલસામાં ફરમાવ્યું કે “અગર

નુયુવત ખતમ ન હુધ હોતી, તો મહાત્મા ગાંધી નથી હોતે.” વળી ખીજ શબ્દોમાં, એકે, ગાંધીજી નથી થવાની શક્તિ ધરાવે છે. જોકે હાલ નથી. (પેપર-ઇતિહાસ દિલ્લી તા. ૨૭ અક્ટોબર સને ૧૯૨૦ પૈસા અખબાર લાહોર તા. ૧૮ નવેમ્બર સને ૧૯૨૦ અખબાર દબ-દબએ સિકંદરી રામપુર તા. ૧ નવેમ્બર સને ૧૯૨૦) વળી મૌલાના અબદુલ માજિદ બહાદુરનીએ પોતાના લેકચર જે દિલ્લીના જમીયતુલ ઉલમાના જલસામાં ફરમાવ્યું છે, તે એકે, “ખુદાને ઉનકો (ગાંધીને) તુમહારે લીએ મુઝકકર બનાકર બેગાહે. કુદરતને ઉનકો સબક પઢાને-વાલા મુદાબ્બર કરકે બેગાહે. (ફત્હ અખબાર દિલ્લી જુલ્દ ૨ નંબર ૨૪૨) વશીના અલ ગાંધી અ આલમ.

(૨૨) સવાલ—શું મુશરિકને મસજિદમાં લઈ જઈને મુસલમાનો કરતાં ઊંચી જગ્યાએ ઉભો રાખીને મુસલમાનોનો વાઈઝ (બોધ આપનાર) બનાવી શકીએ છીએ ?

જવાબ—કેમ નહિ. નજીબઆબાદની જુમ્મા મસજિદ, હીગન-ધાટ, મસજિદે કુતુબખાન સામાન, વ જલગાંડિ બલનામાં એવુંજ કરવામાં આવ્યું છે. (મદીના અખબાર બિજનોર તા. ૧૩ અગષ્ટ સને ૧૯૨૦, તા. ૧લી અને ૧૯ એપ્રિલ સને ૧૯૨૦, અને ૨૮ અગષ્ટ સને ૧૯૨૦) વશીના અલ ગાંધી અ આલમ.

(૨૩) સવાલ—શું મુશરિકના મઝદાની કાંડીને ખાદો દેવા જાયએક છે ? (૨૪) અને કપાળે ચાંદલો કરવો દુરસ્ત છે ? (૨૫) અને મુશરિકને હકીકી ભાષ કહેવું ? (૨૬) ખુદાતઆલાને રામ કહેવું વળી તેની સમ ખાવાની બરાબર રામકુદાઈ કહેવું કેવું છે ?

જવાબ—મુશરિકના મઝદાની કાંડીને ખાદો દેવો પહેલાં જાયએક હતો પરંતુ હવે મૌલાના શવકતઅલીએ માશી માંગી લીધી છે. પણ કપાળે ચાંદલો કરવામાં કાંઈપણ વાંધો નથી. મેરહમાં હજારો મૌલાનાઓ ભેગા થયા હતા અને બધાએ કપાળે ચાંદલો કરાવ્યો હતો. અને વળી એમજ હકીકીભાષ પણ મુશરિકોને કહી શકાય છે બલકે

એવું કહેવું એક નેક કામ કરવા બરાબર છે. ખુદાતઆલાને રામ પણ કહી શકીએ છીએ અને રામદુલાહ પણ કહી શકીએ. એનેા ફતવો મૌલાના અદાયુનીને ત્યાંથી નીકળી ચુક્યા છે. મૌલાના શવકત-અલી ફરમાવે છે કે “જેર મુસ્લીમ મંચતકો ખાંધા દેના મમનુઅ થા મુજે માલુમ નથા. કિસકી મેં માશી ચાહતા હું એર ચેહ કહેતા હું ભુલે ખામન ગાય ખાઇ અબ ખાઉં તો રામદુલાહ મેં અપની બરી-યત મેં કોઈ બાત પેશ નહી કરંગા હમ ગુન્હેગારંસે લાખુ ગુન્હા હો ગએ હેં મગર અબ અલ્લાહ એક નેક કામ બી હમસે હો ગયા હે યઆની મેં એર મહાત્મા ગાંધી યકીની ભાઇ ભાઇ હો ગએ એર ચેહ મોહબ્બત હમને જાન ખુજકર બદાઇ હે (તકરીર શવકતઅલી દર જમીયતુલ ડિલમા દિલ્લી ફત્વ અખબાર દિલ્લી ખાખત ૨૪ નવેમ્બર સને ૧૯૨૦) વફીના અલ ગાંધી અ આલમ.

(૨૭) સવાલ—કુરાન શરીફને રામાયણ અને ખાઇબલને સિંહાસનમાં મુકીને દાર ફુલથી સજ્જવીને ભજન ગાતા ઢોલ વગાડતા (૨૮) મંદિરમાં લઇ જઇને (૨૯) પુજા કરાવવી કેવી છે ?

જવાબ—કમીટી ના મઝહબમાં એમાં કોઈ વાંધો નથી. આરાહ જ અલ્લાહખાદમાં હજરો મૌલાનાઓ ભેગા હતા અને ત્યાં તેઓએ પોતે એવું કર્યું અને ફરમાવ્યું કે “ધસમેં હરજ હી કયા હે. વફીના અલ ગાંધી અ આલમ.

(૩૦) સવાલ—શું મુશરિક મુરખ્ખી (પાલનહાર) અને યાવર (મદદગાર) છે ? (૩૧) શું મુશરિક હર હર જપવાથી જન્નતમાં જશે ? (૩૨) શું મુશરિકની મદદ માંગવાથી ફળીભુત થવાની આશા હોય ? (૩૩) શું મુશરિકની ઠોકરથી મરેલી કવોમ જીવતી થઇ ? (૩૪) શું “અલ મદદ યા ફુલાન (મુશરિક) કહીને મુશરિકને પોકારવું જાએઝ છે ?

જવાબ—કમીટીના દીનમાં ખેશક મુશરિક મુરખ્ખી અને યાવર છે. ખેશક તેની ઠોકર મરેલી કવોમને જીવતી કરે છે. અલમદદ યા ફુલાન (મુશરિક)ને કહીને પોકારવું જાએઝ છે. હર હર કરવાથી

મુશરિકનું જન્નતમાં જવું તાજુથી બરેલું નથી. મુશરિકની મદદથી ફળીજીત થવાની જરૂર આશા છે. મૌલાના તાહિર મુરાદાબાદી ફરમાવે છે કે:—

ગરીબ કવોમકે મુરદેમેં જન ડાલી હે.
લગા કે આપને ઠોકર મહાત્મા ગાંધી.

... ..

તોહેં મુરખીયો યાવર મહાત્મા ગાંધી.
મદદ કરો કે ફલકને બહુત સતાયા હે,

... ..

અજબ નહીં કે ચેહ બેકુંઝમેં કરેં ખિસરામ,
કે જપતે રહેતે હેં હર હર મહાત્મા ગાંધી.
હમેં ઉમીદ હે હમ કામયાબ હોંમે જુરર,
કે હેં હમારી મદદ પર મહાત્મા ગાંધી.

(કિતાબ “ મહાત્મા ગાંધી ” મુસન્નિશ તાહિર મુરાદાબાદી-
મતબુઆ પબ્લિક પ્રેસ મુરાદાબાદ.)

(૩૫) સવાલ—યું એવો મઝહબ કાઢવો જાએઝ છે? કે જે
હિંદુ, મુસલમાનનું જુદાપણું કાઢી નાંખે અને (૩૬) પ્રયાગ અને
સંગમને મુકદ્દસ નિશાની ઠરાવે?

જવાબ—હા જાએઝ છે. કમીટી એવો મઝહબ કાઢવાની ફીક-
રમાંજ છે. મૌલાના શૌકતઅલીના ગ્વિપોર્ટ જૂએ. તેમાં લખેલું છે કે,
અલાહબાદમેં એક એસા ફેએસલા સાદિર ફીયા ગયા હે જે ઇસાર
વ રિફાકતકી રિપ્રટ કે ઇનિશા અલ્લાહ તરકકી દેગા બલકે એક નએ
મઝહબકે જે હિંદુ મુસલમાનોં કા ઇમતિયાઝ (જુદાપણું) મવકુફ
કરતા હે એર પ્રયાગ યા સંગમકે એક મુકદ્દસ અલામત બનાયા હય.

વફીના અલગાંધી અ આલમ.

(૩૭) સવાલ—શું મુસલમાનો પોતાના નામની સાથે લાલા, અને પંડિત લખાવવું અને કહેવરાવવું દુરસ્ત છે ?

જવાબ—એકલું દુરસ્ત છે એટલુંજ નહિ બલકે મૌલાના શૈક-તઅલીની સુન્નતની પાયરવી છે. અખબાર “દબ્દબએ સિકંદરી” રામપુરમાં છે કે, મૌલાના શવકતઅલીને એક જલસેમે કહા કે મુજકો પંડિત અને મેરે ભાઇ મોહમદઅલીકો લાલા લિખા જયા કરે.

વહીના અલગાંધી અ આલમ.

(૩૮) સવાલ—શું તે મુશરિકોને માટે કે જેઓએ ગાયની કુરબાની કે જે ઇસલામી શેઆર છે. તેને બધ કરી દેવાની ખાતર ગરીબ મુસલમાનોને બે રહમીથી જીવતા આગમાં શેકયા અને બાળી નાંખ્યા તેવા મુશરિકોને રાજી કરવાની ખાતર ગવર્નમેન્ટ પાસે દરખાસ્ત કરવી કે તે મુશરિકોને મુફી દે. એવી દરખાસ્ત કરવી જાએ છ ?

જવાબ—કમીટીના દીનમાં જરૂર જાએજ છે. હુમદમ અખબાર લખનાર બાબત ૧૪ ફેબ્રુઆરી સે ૧૯૨૦ નંબર ૩૭ જીદ્દ પ મી પ્રેટ પ માં છે કે, બચ્ચ લીડરોં આર અખબારોંકી તરફસે ગવર્નમેન્ટ કી ખીદમત મેં થેહ દરખાસ્ત કી જા રહી હે કે મુજરેમીને કટારપુર (કટારપુરમાં જે હિંદુઓએ મુસલમાનો પર અતિ નિર્દય જીલમ ગુજર્યો છે. તે ગુન્હેગાર હિંદુઓ જે) કે સાથ તરફમે ખુસશવાન કા બરતાવ કીયા જાએ. વહીના અલગાંધી અ આલમ.

(૩૯) સવાલ—જુમ્માના ખુતબામાં કોઈ મુશરિકનું નામ લેવું અને તેના વખાણ કરવા કેવા છે ?

જવાબ—કમીટી તેને માટે કહે છે કે કાંઈપણ અડચણ નથી લેવું જોઈએ. પોતે મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદે નાગપુરમાં ગાંધીનું નામ જુમ્માના ખુતબામાં લીધું અને મુકદ્દસ ઝાત વીગેરે કહ્યું છે. (અખબાર મશરિક ગોરખપુર બાબત ૧૩ જાનેવારી સને ૧૯૨૧.)

વહીના અલગાંધી અ આલમ.

(૪૦) સવાલ—શું મુરતદને શેખુલહિન્દ કહેવું અને તેને પ્રેસીડેન્ટ સદર બનાવવું જાએજ છે. જેમકે મહમુદુલ હસન દેવખંદી વહાબીને કહેવામાં આવે છે.

જવાબ—સુન્ની અને વહાબીઓમાં કાંઈ ફરક નથી તે પણ હક પર છે અને તે તો પહેલાંના સુન્ની ઉલમાઓના અકીદા હતા કે વહાબી શીરકો ઇસલામથી ખારિજ છે. નોનકોઓપરેશનના ઉલમાઓની આગળ ઇસાઈ નસારાના સિવાય દુનિયામાં કોઈપણ કાફિર નથી. પછી ગમે તો તે બુતપરસ્ત (મુર્તિપુજક) હોય કે ગોબર પરસ્ત (ગોબર પુજક) મુત પરસ્ત (મુતર પુજક) ગાય પ્રસ્ત (ગૌ પુજક) હોય અને તે ગમે તો રસુલુલ્લાહ સલલ્લાહો અલય હે વસલ્લમનો તિરસ્કાર કરતો હોય અથવા તે અલ્લાહ તઆલા અને તેના ખારા હબીબને બોદું બોલતો હોય. ગમે તો તે એવા ખુદાને માનનારો હોય કે જે ચોર બહારવટીઓ જૂઠાં જુલમી, શરાબી બધુંએ હોઈ શકે એવો હોય. જ્યારે અમે એવું માનીએ છીએ કે ઇસાઈ નસારાના સિવાય બધા પંથવાળા યક્ષીની ભાષ છે અને તમામ પંથના અને મજહબના દાઇ (બોલાવનાર) મુનાદી (પોકાર કરનાર) મહાત્મા ગાંધી અને શેખુલ હિન્દ નોતરૂં દેનાર છે. તો પછી મૌલાના મહમુદુલ હસનને જલસાના પ્રેસીડેન્ટ બનાવવામાં અને શેખુલ હિન્દ કહેવામાં શો વાંધો હોઇ શકે છે. ?

વરીના અલગાંધી અ આલમ.

(૪૧) સવાલ—શું હિન્દુસ્તાન વિપર અગર તુર્કો ચઢી આવે તો તેમની કતલ અમારી ફરજ થશે કે નહિ ?

જવાબ—જરૂર થશે જુઓ શખ્તો અલી ખિદાદરાન (અખબાર મશરિક ગોરખપુર તા. ૧૩ જાનેવારી સને ૧૯૨૧) હમ હિન્દી કવોમ પ્રસ્ત હેં, ચોર હમારા ફર્જ હે કે અગર તુર્કો બી હિન્દુસ્તાન પર અઠાઈ કરે તો હમ ઉસકે ખિલાફ તલવાર ઉઠાએ.

વરીના અલગાંધી અ આલમ.

(૪૨) સવાલ—માહે મોદરરમમાં જંડા અને તાજીઆ ઉઠાવવા
(૪૩) શરખત (૪૪) ખાણું વીગેરે કરવાનો શો હુકમ છે ?

જવાબ—કમીટીના મૌલાનાઓ આગળ છે કે જો કદી એ લોકો હલાલ સમજીને જંડા અને તાજીઆ ઉઠાવે છે, શરખત અને ખાણું વીગેરે કરે છે તો તે કાફિર છે. અને જો કદી હરામ જાણે છે પરંતુ દર વખતે હમેશ કયાં કરે છે તો પણ તે કાફિર વળી બનને પ્રકારે એ લોકોના હાથે કપાએલું જનાવર હરામ જીવો ક્રતાવા મોલવી અબ્દુલ બારી મતબુઆ મતબએ યુસુફી ફિરંગી મહલી પ્રથ ૨૯૪ લીટી ૧) વરીના અલગાંધી અ આલમ.

(૪૫) સવાલ—રામ લક્ષમણના ઉપર કુલ પુષ્પ મુકવા (૪૬) દસસેરાના વરઘોડામાં ભળીને શંખ વગાડવા (૫૭) મીસ્ટ તિલકના માટે બક્ષીસની દુઆ માંગવી (૪૮) તેના જનાઝાની નીમાજ પઢવી (૪૯) તેના સોગમાં કામ કાજ બંધ રાખવા (૫૦) મસજીદને તેનું સોગપાળી માતમ કરવાની જગ્યા બનાવવી એ બધા કામ કેવા છે ?

જવાબ—કમીટીના દીનમાં આ બધા કાર્યો જનએઝ છે. ઘણે ઠેકાણે નૅનકોપારેશનના મૌલાનાઓ એવું બધું કરી ચુક્યા છે આ બધા કામો રજીસ્ટર્ડ છે. એમાં જરાએ શંકા નથી.

વકીના અલગાંધી અ આલમ.

મોલવી સારંગ—લાહવલા વલા કુવજ્વાતા ઇલા બિલાલ ખુદાવદે કરીમ એવા નાપાક ક્રતવાના લખાણથી બચાવે આવા કુદરના કાર્યો આપને મુબારક થાય. આપનાથી તો નાદાન અજ્ઞાણ બહિલ લોકો લાખ દરજ્જે સારા છે. આપના જવાબોએતો ઇસલામને ધાર વગરની છરીથી કાપી કાઢ્યો છે. અલ્લાહ તઆલા આપને અને આપના જેવા મૌલાનાનું સરટીફિકેટ મેળવેલાઓને હિદાયત અતા કરમાવે. આમીન.

મવલાના વલીદ—આ સાંભળીને ઘણા ચીડાયા અને મોઢું ચરડીને પાટલુન ખંખેરી વંજો માપી ગયા.

અયસે મઝહુબી મુશકિલોં કે ઝમાને મેં હરેક મુસલમાન
લાઈકે પાસ જરૂરી રખને કે

કામિલ કિતાબેં.

ઈસ્લામ રીસાલા નં. ૧ ઇસમેં ઈમાનવાલોં કે અકીદે બયાન
કીયે હેં. છત્રકે બજેઃ ઈમાન કામીલ નહી હોના, છત્રકા બનના
હર મુસલમાન કો જરૂરી હય, ઓર ગુજરાત મેં જુબાન ગુજરાતી
આમ હે ઓર ખમુસન ગુજરાતી બનને વાલોં કો અકાઈદ મેં વાકીફ
કરના મકસુદ થા ઈસલીયે યેહ રીસાલા ગુજરાતી હરકોં મેં ઓર ઉરદુ
જુબાનમેં છપવાયા હે.

એક આનેકી ટીકીટ ભેજકર મંગાવો. કો. ૦-૦-૬.

ઈસ્લામ રીસાલા નં. ૨ ઉર્ફ હદીયતુલ મુસલેમીન—યેહ રીસાલા
હર મુસલમાન કે પાસ હોના જરૂરી હે ઈસ વાસતે કે ઈસમે પાકી
નાપાકી, વોજુ તયમમુમ ઓર નમાઝ કે હર એક અહકામ ખુલાસા-
વાર બયાન હેં. યેહ રીસાલા મસઅલોકી મોઅતબર કીનાબોંમે લેકર
લીખા હે ઈસલીયે યેહ બડી કીતાબો કા કામ દેતા હે યેહ રીસાલા
બી જુરુરત કે લીયે ગુજરાતી હરકોંમેં છપાયા હે.

સાડેતીન આનેકી ટીકીટ ભેજકર મંગાવેં. કો. ૦-૩-૦.

નમાઝકા ફલાસફા ઉર્ફ હમારી નમાઝ—ઈસ રીસાલેમેં
કુરઆન ઓર સચ્ચી મીસાલોં સે મુતાઅસસીર તકરીરમેં હમારી નમા-
ઝકા ફલાસફા દીલ ચરખ તરીકે ઓર નિહાયત ખુબીસે બયાન કીયા
હે કે બે નમાઝી ઈસ્કો પઢકર નમાઝ પઢને લગે હેં ઓર નમાઝી
જીયાદા મજબુત ઓર પાવંદ હુવે હે.

યેહ બી ગુજરાતી હરકોંમેં હે. કો. ૦-૫-૦

સાડે પાંચ આનેકી ટીકીટ ભેજકર મંગાવેં.

દોલતમંદ લોગ હનિ કિતાબોં કો ખરીદ કર ગરીબ મુસલમાનોં કો
તકસીમ કરના ચાહેં તો ખાસ કિફાયત સે મીલેંગી.

કવમી લીડરોની ઈસ્લામી સેવાઓ

આજકાલના કવમી લીડર જે ઈસ્લામી સેવા બજાવવાના બદલે હિન્દુઓની તરફદારી ફરમાવતાં શરીઅત ઓળંગીને ક્યાંનું ક્યાં બોલી ગયા છે, જેનાથી હિન્દુઓ મગરૂર થઈ ઈસ્લામ પર હુમલા કરતા થયા છે તેનું ગુજરાતી ભાષામાં અને ગુજરાતી અક્ષરોમાં વિસ્તારથી વર્ણન છે. આજકાલ પોતાના પવિત્ર ઈમાન બચાવવા ખાતર દરેક મુસલમાન ભાઈને વાંચવાની ખામ જરૂર છે. કીંમત ૦-૨-૦ અઢી આનાની ટીકીટ મોકલાવી મંગાવશો.

તેજસ્વી દિલનો પ્રકાશ.

આ પુસ્તકમાં આર્યસમાજીઓના મુકાબલામાં પાક ઈસ્લામની સરસાઈ અમુક દલીલોથી એવી રીતે સાબીત કરી છે કે જમે તેવો ઈસ્લામનો વિરોધી માણસ હોય તોપણ તેને માની લીધા વગર છુટકાજ ન થાય. અશુદ્ધીની હિલચાલના વખતમા દરેક મુસલમાન ભાઈએ પોતાની પાસે અવશ્ય રાખવી જોઈએ. એ પણ ગુજરાતી ભાષામાં અને ગુજરાતી અક્ષરમાં રસિક વર્ણનવાળી કિતાબ છે રૂ. ૦-૪-૦ સફાચાર આનાની ટીકીટ મોકલી મંગાવશો.

એડીટર.

“ તુરે મસલામ ” ઑફીસ-મુઈગરાની પોલ.

અહમદાબાદ.

